

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 394/2023-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 11/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 9. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 11/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“). Navrhuje v napadnutom konaní okresnému súdu prikázať konať bez zbytočných prietáhov a domáha sa priznania primeraného finančného zadostučinenia v sume 7 100 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o neprimeranej a ústavnoprávne nekonformnej dĺžke napadnutého konania. V konaní vo veci samej mal sťažovateľ procesné postavenie žalobcu domáhajúceho sa súdnej ochrany v spotrebiteľskom spore s ochranou slabšej strany. Súdne konanie bolo začaté na základe žaloby podanej sťažovateľom 13. februára 2017.

3. Z chronológie napadnutého konania opísaného sťažovateľom vyplýva, že okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom č. k. 8 C 11/2017 z 15. januára 2018 (ďalej len „rozsudok okresného

súdu“). Po napadnutí rozsudku okresného súdu odvolaním podaným sťažovateľom rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 9 Co 91/2018 z 11. apríla 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Proti rozsudku krajského súdu podal 19. apríla 2019 sťažovateľ dovolanie; Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o podanom dovolaní rozhodol rozsudkom č. k. 7 Cdo 294/2019 z 28. februára 2022 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“), ktorý nadobudol právoplatnosť 3. apríla 2022. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti (9. septembra 2022, pozn.) nebolo okresným súdom právoplatne rozhodnuté o výške náhrady trov konania. Okresný súd o výške trov konania rozhodol uznesením z 9. augusta 2022, proti ktorému bola sťažovateľom podaná sťažnosť 8. septembra 2022 (deň pred podaním ústavnej sťažnosti, pozn.).

II. Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ namieta v postupe okresného súdu v napadnutom konaní najmä jeho nečinnosť a poukazuje na skutočnosť, že konanie (od podania žaloby, pozn.) trvá už viac ako 5 rokov a 6 mesiacov bez toho, aby bol predmet konania vyčerpaný v celom rozsahu. Nevyčerpanie celého predmetu konania vzhliada v tom, že okresný súd právoplatne nerozhodol o výške náhrady trov konania. Poukazuje na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a uvádza, že prípad môže byť uzavretý až vtedy, ak je rozhodnuté o všetkých zložkách návrhu vrátane výšky náhrady trov konania. Zdôraznil potrebu odstránenia nečinnosti konajúceho súdu a s tým spätého stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza. Podľa jeho názoru je postup okresného súdu v napadnutom konaní tiež neefektívny, nesústredený a nekoordinovaný.

5. V ďalšej časti sťažnostnej argumentácie rozoberá účel práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a dodáva, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Aplikujúc tézy účelu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov na svoju právnu vec, konštatuje, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné práva garantované sťažovateľovi právnymi aktami najvyššej právnej sily. Pokiaľ ide o rozhodovanie o výške trov konania sťažovateľ konštatuje, že k vydaniu rozhodnutia o výške trov konania došlo až po uplynutí 5 mesiacov a 12 dní (ďalej v texte ústavnej sťažnosti uvádza, že rozhodnutie bolo vydané po uplynutí viac ako 4 mesiacov, pozn.). Rozhodnutie nie je právoplatné z dôvodu podania sťažnosti zo strany sťažovateľa. K zložitosti rozhodovania o výške trov konania poukazuje na to, že ide o podružnú agendu, o ktorej všeobecné súdy rozhodujú na dennom poriadku.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a to primárne v dôsledku jeho nečinnosti a neefektívneho postupu.

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene

a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny, pozn.), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietáchoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, I. ÚS 210/2018, IV. ÚS 120/2018, IV. ÚS 172/2020), resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015, I. ÚS 190/2019).

9. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti vecí sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

10. V rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že (meritórny, pozn.) rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť v spojení s rozsudkom krajského súdu 8. augusta 2019. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, pričom rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 3. apríla 2022. Uznesenie okresného súdu o výške trov konania bolo sťažovateľovi doručené 2. septembra 2022 fikciou doručenia z dôvodu, že toto uznesenie doručované do elektronickej schránky právneho zástupcu sťažovateľa nebolo prevzaté v pätnásťdňovej odbernej lehote. Obdobie medzi právoplatnosťou rozsudku najvyššieho súdu a vydaním rozhodnutia o výške náhrady trov konania trvalo 4 mesiace.

11. Ústavná sťažnosť bola podaná v čase, keď sa nevyčerpaný predmet konania týkal výlučne otázky výšky náhrady trov konania. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03) poskytuje ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v danom prípade okresným súdom, pozn.) ešte mohlo trvať.

12. V naznačenom zmysle teda ústavný súd pristupoval k argumentácii sťažovateľa týkajúcej sa namietaných prietáhov v konaní. Ústavnému súdu neprináleží rozhodovať o prietáhoch v právoplatne skončenom konaní. Konanie vo veci samej, v ktorom bola riešená právna otázka majúca zásadný význam pre sťažovateľa, bolo právoplatne skončené 8. augusta 2019. S prihliadnutím na tvrdenia sťažovateľa v ústavnej sťažnosti sa javí, že konanie o podanom dovolaní prebiehajúce na najvyššom súde síce prebiehalo neprimerane dlhý čas, avšak v čase podania ústavnej sťažnosti už bolo aj toto konanie právoplatne skončené. Ústavný súd viazaný petitom ústavnej sťažnosti vrátane označenia porušovateľa (okresný súd, pozn.) nemôže pripisovať obdobie nečinnosti najvyššieho súdu na vrub okresnému súdu, navyše za situácie, keď porušovanie práva zo strany najvyššieho súdu v čase podania ústavnej sťažnosti ďalej netrvalo (m. m. II. ÚS 52/99).

13. Hoci sa sťažovateľ usiloval o argumentáciu v tom zmysle, že pretrvávajúci stav právnej neistoty sa vzťahuje na celý predmet konania, s týmto tvrdením nie je možné súhlasiť. Právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej bol stav právnej neistoty týkajúci sa celého predmetu konania odstránený. Uvažujúc o celkovej dĺžke konania (sťažovateľom v ústavnej sťažnosti uvádzaných 5 rokov, 6 mesiacov a 27 dní v čase jej podania, pozn.) a s prihliadnutím na to, že za toto obdobie prebehlo konanie na prvom stupni, druhom stupni a pred najvyšším súdom, nemožno jeho dĺžku bez ďalšieho označiť ako ústavnoprávne neakceptovateľnú.

14. V tejto súvislosti ústavný súd zároveň poukazuje na to, že právom sťažovateľa je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997). Z uvedeného uhla pohľadu sa preto ústavnému súdu javí ako nie celkom korektné tvrdenie sťažovateľa (uvedené v bode 5 tohto uznesenia, pozn.), že ide len o podružnú agendu súdov. Ak by to tak bolo, tak by mohla byť spornou aj otázka „právnej naliehavosti, resp. rýchlosti“, ktorej sa sťažovateľ dožadoval, pokiaľ ide o rozhodnutie o výške trov konania.

15. Ústavný súd v danej veci však považuje za potrebné poukázať na judikatúru ESLP, konkrétne na jeho rozsudok vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016, sťažnosť č. 65302/11), ktorým ESLP okrem iného rozhodol aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). V bode 50 uvedeného rozsudku ESLP konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote. Preto ústavný súd v danej veci posudzoval tiež to, či postup okresného súdu (vo fáze rozhodovania o trovách konania, resp. o ich výške, pozn.) bol súladný s právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

16. Vzhľadom na právoplatné rozhodnutie vo veci samej sa právna neistota sťažovateľa týka výlučne otázky výšky náhrady trov konania. Ako sťažovateľ uviedol, samotné (prvé, pozn.) rozhodovanie o výške náhrady trov konania trvalo 4 mesiace. Hodnotiac obdobie trvania rozhodovania o výške náhrady trov konania, keď okresný súd vydal (prvé, pozn.) rozhodnutie o výške trov konania po uplynutí 4 mesiacov od rozhodnutia najvyššieho súdu, treba uviesť,

že dĺžka rozhodovania nedosahuje ústavnoprávne relevantnú intenzitu odôvodňujúcu konštatovanie porušenia práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov.

17. Ústavný súd navyše vníma ako neadekvátny aj postup sťažovateľa, ktorý podal ústavnú sťažnosť len deň po podaní jeho sťažnosti proti uzneseniu o výške trov konania, a to aj v kontexte neprevzatia si uznesenia o výške trov konania v odbernej lehote. Overovaním aktuálneho stavu na okresnom súde bolo navyše ústavným súdom zistené, že okresný súd už medzičasom aj o podanej sťažnosti sťažovateľa rozhodol, a to svojím uznesením z 20. júna 2023, ktorým ju zamietol. Aj uvedené obdobie približne desiatich mesiacov (počas ktorého okresný súd rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa, pozn.) je však podľa posúdenia ústavného súdu ešte možné označiť za (aj keď hranične, pozn.) ústavnoprávne akceptovateľné. Ústavný súd len pre doplnenie uvádza (ako to vyplýva aj zo záverov rozhodnutia č. k. III. ÚS 107/2022 z 24. februára 2022, ZNaU 63/2022), že stav právnej neistoty je daný len vtedy, ak možno predpokladať, že sťažovateľovi bude rozhodnutím uložená konkrétna povinnosť platiť (trovy konania, pozn.). Avšak pretože vo veci sťažovateľa už bolo rozhodnuté (navyše v ústavnoprávne akceptovateľnom časovom rozmedzí, pozn.), na daný prípad nie je možné ani uvedené aplikovať.

18. S poukazom na všetko už uvedené preto ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nie je možné považovať za taký, ktorý by vzhľadom na svoju ústavnoprávnu intenzitu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dal dôvod na vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

19. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. júla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu